

הפעלת מרכזי חירום לילדים ונוער עם מוגבלות: סקירת מדינות ותאוריית השינוי

רותם נגר אידלמן

בן אלפסי

יעל קורן

מריאלה יאבו

טל ארזי

ליטל ברלב

עריכת לשון: סיגל אשכנזי
עיצוב גרפי: ענת פרקו טולדנו

עורכת ראשית: רויטל אביב מתוק

הסקירה הוזמנה על ידי משרד הרווחה והביטחון החברתי ומומנה בסיועו

הצעה לציטוט (APA):

נגר אידלמן, ר', אלפסי, ב', קורן, י', יאבו, מ', ארזי, ט' וברלב, ל' (2026). הפעלת מרכזי חירום לילדים ונוער עם מוגבלות: סקירת מדינות ותאוריית השינוי. דמ-091-26. מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל.

מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל

ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

כדי לתת מענה מיטבי לילדים עם מוגבלות בסיכון, מינהל מוגבלויות מפתח **מודל למרכז חירום שתפקידו לקלוט ילדים מגיל לידה ועד גיל 18 עם מוגבלות**. בשל הייחודיות של השירות וחדשנותו פנה מינהל מוגבלויות אל מכון מאירס-ג'יונט-ברוקדייל בבקשה לאפיין מענים בעולם ובישראל לילדים עם מוגבלות במצבי חירום שזקוקים להגנה מיידית ולבנות מודל לוגי למרכזי החירום לילדים.

סקירת מענים חוץ-ביתיים לילדים במצבי חירום בארבע מדינות – אוסטרליה, ארצות הברית, ספרד וקנדה – העלתה כמה עקרונות משותפים להפעלת מענים אלו:

1. הגנה מיידית על הילד והפחתת הסיכון לפגיעה חוזרת
2. הערכת צורכי הילד והתאמת המענה למוגבלות, לרמת התפקוד ולמורכבות צרכיו
3. טיפול רב-מקצועי ומיודע טראומה המבוסס על תוכנית תמיכה אישית
4. תיאום בין מערכות ושירותים, ובייחוד בין שירותי הגנת הילד, הרווחה והבריאות ובין הגופים המספקים תמיכות ושירותים לילדים עם מוגבלות
5. שיתוף המשפחה ושמירה על קשרים משמעותיים, אם העיקרון עולה בקנה אחד עם טובת הילד
6. ייצוב מצבו של הילד בתקופת החירום ומעקב שיטתי אחר מצבו, תפקודו וצרכיו
7. תכנון מוקדם של המעבר ממענה החירום למסגרת קבועה, יציבה ומתאימה
8. העדפת מענה משפחתי או מסגרת מגבילה כחות, אם הם יכולים לספק לילד הגנה וטיפול מתאימים
9. פיקוח על איכות המענה ומדידת תוצאות, בעיקר בנושאים מוגנות הילד, רווחתו, יציבות ההשמה ורצף הטיפול

על סמך ממצאים אלו, ראיונות וסקירת מענים חוץ-ביתיים בישראל, גובש **המודל הלוגי של מרכזי חירום לילדים עם מוגבלות בישראל** – כלי עבודה ויזואלי שמסייע לנסח, לחשוף ולהציג תאוריית שינוי על רכיביה והקשרים ביניהם. במרכזו: התאמת המענה לסוג המוגבלות ולצורכי התמיכה של הילד לצד התייחסות לכוחותיו ולשינויים במצבו בעקבות המשבר; הגנה בסביבה נגישה ומיודעת טראומה; הערכה רבת-חומית; תוכנית התערבות אישית; תכנון מעבר למסגרת המשך מותאמת ויציבה. התוצאות הרצויות הן שיפור במוגנותו וברווחתו של הילד, חיזוק קשריו המשמעותיים ומעבר למסגרת המשך יציבה ומתאימה.